

თვე	გ. კ.	თვე	გ. კ.
12 . . .	10 —	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 75
9 . . .	8 —	3 . . .	3 50
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

„080600“ თაღლაპი № 227.

# ო ც მ ი რ ი

დღესასაულის გამო უმდეგი ნომერი გამოვა ხუთშაბათს,  
4 იანვარს.

სამეცნიერო და სალიტერატურო ნახატებიანი გაზეთი

## „კ პ ა ლ ი“

გამოვა 1896 წლის უკუკუ კირაპი ეროვნულ  
ერთიან სამ თაბახამდის.

რედაქტორი ყოველ დონისძებას ხმარობს გამომჯობესოს „შინაარსი და  
სახე გაზეთის, ამ განკარგით მან დაბარა ახლაც პეტერბუგიდამ მრა-  
ვალი სუკეთესო ცინქები და სპილენზე მოქრილი მხატვრობა.

გაზეთი წლიურად ღირს გაუგზავნელად 7 მანეთი, ხოლო გაზავ-  
ნის 8 მანეთი. ნახევარის წლიო გაუგზავნელად 3 მან. 50 კაპ., გაგ-  
ზავნით 4 მანეთი. სამი ფილი გაუგზავნელად 2 მანეთი, გაგზავნით 2  
მან. 50 კაპ. თითო ნომერი აბაზათ. ხელის მომწერლებს წლის ფული  
შეუძლიან ნაწილ-ნაწილიდან გამოვზენონ.

ხელის მოწერა მიიღება

ტფილისში არწიუნისეულ ქარვასლაში: „ქართულ სახალხო სამკი-  
თხელოში“, „წერა-კიაზის სახალხო გამოცემის ქართულიაში“ და ოთი  
„კალი“-სა და „ჯავალი“-ს რედაქტორი (არტილ. ულ., დ. თამაშე-  
ვა, ვილქ კადეტების კორპუსი).

ქალაქ გარეშე ხელის-მომწერთა შეუძლიან მიპარონ: ქუთა-  
ის ში: ვარლამ ჭილაძეისა, ვ. ბერიაშვილისა, მათა წერებულებას, ხე-  
თერელის წიგნის მაღაზიებში და გ. ლალიძესთან ზელტერის წყლის ქარ-  
ხანაში; ბათუმში: მათე ნიკოლაძის ქურნალ-გაზეთის საგენტოში და  
პავილიონში გერ. კალანდაძესთან; ფოთაში: მიხეილ თურქიას; მისა-  
ილ თეთრში (ბაშურში): იოსებ ფინცულიას; თითონ ეთში: ივ. ჩი-  
ბალაშვილს; გორგოში: არსენ კალანდაძეს; კიოთ თურნაში: თელორე  
კოვაძეს; კიოთ რილაში: გ. არაბიძის წიგნის მაღაზიაში; ასალე ე-  
ნა კუში და თურნ გეთში: კ. თავართქილაძეს; საჩერე ეთში: ყა-  
რაბიძ ჩხერძეს; თეთრ კუში: კ. ბარნევას.

მომავა 1896 წლის ხელის-მომწერლებს „გვალი“-სას და  
ურიგებათ პრემიათ ახალი რომა-  
ნი გიორგი წერეთლისა, სახელდად 11 გულებაზე.  
რომანი შესდგება სამი ნაწილისაგან.

1896

## „კ პ ა ლ ი“

თერიური ქურნალი  
(წელიწადი მესამე)

გამოვა ყოველ ფილი რიცხვებში  
მესე შროგრამით

ფასი ქურნალისა გაგზავნით:

რედაქტორის და განგასის ქადაგებში . . . . .  
10 მან. 6 მან. 4 მან.  
საზღვარ გარეშე . . . . .  
13 მან. 7 მან. 5 მან.  
ვისაც წლიური ფასის ერთად შემოტანა ენერება, შეუძლიან შემო-  
იტინის: 1 იანვრობდე—4 მან., 1 აპრილობდე—3 მან. და 1 სექტემბრობ-  
დე—3 მან.

ხელის-მომწერა მიიღება ტფილისში, ქურნალ „მოამბის“ რედა-  
ქტორი, რომელიც იმყოფება ლორის-მელიქეგვის ქუჩაზე № 13.

წიგნის მაღაზიებს, რომელიც იკასრებენ ქურნალ „მოამბე“-ზე ხე-  
ლის-მოწერის მიღებას, შეუძლიან ილონ მთელის წლის შემოსაზარიცხმა  
კაბინისა და ფულის გამოგზავნისათვის ათი შეური, ხოლო თუ ფულს ნა-  
წილ-ნაწილ შემოტანება, არაფერო და მომზადეთ.

შენაძენ: 1 ერთადის მიღების რედაქტორის რედაქტორი კასუს აგებს მხა-  
ლოდ იმ შემოტებაში, თუ ფული გამოგზავნილ ან შემოტან იქნება რედაქტორის კან-  
ტორაში. 2) ქალქ გარეშე ხელის მომწერთ ფულის მიღების გერატანცია გაეგზავნებათ  
მხოლოდ იმათ, კინც ურნალის ფასთან ერთად წარმოადგენს 7 კაპ. ფორსის მარქს ყო-  
ველ კიონკანე.

გარეშე მცხოვრებთავის ადგესთ თიფლის, რედაქტორი „მოამბე“,  
რედაქტორი მოსახერხებლადა სცნო სოფლის მღვდლებს, სოფლის მას-  
წავლებლებს, ხელოსნებს და მოწავეებს შურნალი დაუთმოს რე მანეთა  
წერილზე. ვისაც 8 მანეთის ერთად შემოტანა ემსულება, შეუძლიან პირ-  
ველ აგვისტოში ოთხი მანეთი შესატანი ეთიც მარტში და რომელ-დნო  
ნი მაში.

ქართული თეატრი

სამშაბათი, 2 იანვარს, 1896 წ.

საიუბილეო წარმოდგენა,

სახსოვანი ქართული თეატრის და-

რსებისა

„ქართულ დრამატულ საზოგადოების“

## „გ ბ ა რ ძ“

კომედია 4 მოქ. გ. ერისთავისა.

მონაწილეობის დებულობები: საფა-

როვისა, ჩერქეზიშვილისა, ჩხეიძისა,

და სხ. ბ-ნი ყიფიანი, გელევანოვი,  
კანდელავი, ადამიძე, შათრიშვილი,  
ცაგარელი და სხვ.

ადგილების ფასი ჩერქეზებისა,  
მოწავეებისათვის ადგილები ლოგე-  
ბის უკან 65 კაპ.

დასაწყისი სწორი 8 საითხედ.

რეჟისორი უკ. ალექსიშვილშვილი.

## სახალისო საჩუქარი

გამოვადა და ისე ისე დებადება

„ქართველთა მმარიგობის“ გამოცემა

1896 წლის ბერები სამინისტრო

მეცნიერებების სამინისტრო

მომინისტრო მინისტრო

მომინისტრო მინის



ბა... არსაიღამ სხნა, არსაიღან შველა; ჩვენს თავს ჩვენვე უნდა ვუპატრონოთ; ჩვენვე უნდა შეკვენათ სიმავრე ჩვენის არსებობისა.

ერთ დროს მთხოვარობას ვიყავით  
დაჩვეული: მუდამ ხელი გაწვდი-  
ლი გვერნდა; გვეგონა, მრთელი  
დედა-მიშა მოვალეა გვაჭიმოს, გვას-  
ვას, ფული გვიშვოს, აღგვზაროს,  
გვაქეიფოს და ჩვენს მაგივრად იფი-  
ქროს კიდევც. ეს ხანა ჩვენის ცხოვ-  
რებისა სამარცვინოც იყო, მავნე-  
ბელიც; უმეცრებამ ფეხი მაგრად მო-  
კიდა: ქონებრივადაც და გონებრი-  
ვადაც დაითვალიშოთ. დათაჭალოთ:

ჩევნთვის იზრუბოს, ჩევნთვის იფროს, იხარჯოს, ტკბილი ნაყოფი სიამოვნება-კი წილად ჩვენ გვარნოს. როდემდე?...  
დავიწყებული მწერალი

სახალიფო

ბარაქალა თქვენსა შრომას,  
კენს ცდასა და თქვენსა მობას:  
ლს წინ წასულს ქართულს თეატრს  
ხხადებენ თანაგრძნობას;  
ხიობთა მცირე დასშიც  
ლილება ახლა დიღი,  
ძველებულს რეპერტუარს  
ჩდუხადეთ პანაშვილი...  
ა! მაგ გზას აღარ ასცდეთ,  
ერთ იღარ ვავეიხაროთ  
წინაშე შრომის ულლის  
ჩრად თვით არ დახაროთ!..

\* \*

შენმა მხვედრმა აღგამაღლლა,  
ნმა ქნარმა გვასახელა,  
ნს სიყვარულს გულზედ იწერს  
ოებით ჩვენში ყველა...  
რამ, გეტუვი, ზოგი ამბობს:  
ლსა იქნევს ჩუმად ისო,  
ცდება მეტად ქება  
ა ქართველი მოლვაჭისო;  
გჯერც პირად ანგარიშებს  
ჩევს ჩანგზე სამღერადო,  
ლამს იღებს მარცხენათი  
ვ-უკუღმა საწერადო...  
კ მჯეროდა და არც მჯერა,  
ერთმა ნურც აშ დამაჯეროს,  
სა ჩანგსა საპირადო  
მ ოდესმე დაეყლეროს!..

\* \*

ხალ-ახალ დასთა გროვებ  
რია გზა და კვალი,  
ერთს ამბობ, ერთს ამტკიცებ  
მეორეს „მაზა კვალი“,  
ნა სულის მტრებს ხელსა უწვდი,  
კიქულობს შენი „კვალი“,  
თუ აწმყო სხვას არ გირჩევს,  
გაშინებს მომავალი?!  
რამ მჯერა გზას მოსძებნი  
ლებურად, გასიხაჩად,  
ოცნებას აღარ იმარ,  
შნათა და ხმალ და ფარად!..

დიალ, ქართული ოჯახი ჯერ თუ  
კიდევ სრულიად არ დაემხოდა არ მოა-  
ისპო, ძირეულად მაინც ხომ შეირტყა  
და ფერი იცვალა. იყო დრო, როცა  
ეს ოჯახიც მტკიცესა და მკვიდრს  
ბურჯა შეადგენდა ჩევნის ერთვის-  
ბისა და ვინაობისასა. სამეფოს ძალა  
და დიდება ამ ოჯახზედ დაფუძნდა და აღმოცენდა. ამიტომაც სახე  
ლოვანი ვახტანგ მეფე ქადაგებდა და  
აფრთხილებდა ქართველობას — დიდი  
ოჯახი არ გაიყაროს, მრავალ-წევ-  
როვანი სახლი არ დაკანიდესო....  
დიდს ოჯახს დიდი ძალა და ღონიერ  
მოსდევდა და მიზეზიც აქ არის ბრძე-  
ნის მეფის რჩევისა. იქნება გეგონოთ,  
რომ დიდს ოჯახში ადამიანის  
თავისუფლება შეხუთული იყო.  
სრულიადაც არა, — იქ, მრავალ-სუ-  
ლოვანს ოჯახში იწვრთნებოდა და  
არჯიშობდა კაცის მოქალაქებრივი  
ზე და ბუნება, იქ იზრდებოდა მტკი-  
ცე ხისიათი. მართალია, „ოჯახის  
მაშას“ ჩევნშიაც თითქმის უსამზღვ-  
რო უფლება ეცყრა, მაგრამ ეს უფ-  
ლება საოჯახო წესისა და რიგის და-  
საცველად არსებობდა. და მართლაც  
წესი და რიგი სამაგალითო და საკ-  
ვირველი იყო. საყურადღებოა კიდევ  
ის ზნეობრივი კავშირი, რომელიც  
ოჯახის წევრთა შორის სუფევდა.  
ურთიერთო სიყვარული, ერთმანე-  
თის ნდობა და სითნოება — აი შინა-  
არსი იმ ზნეობრივის კავშირისა. თვი-  
თეულის წევრის ბედი და უბედურე-  
ბა მოელის ოჯახის ბედა და უბე-  
დურებას შეადგენდა. საოჯახო ლხი-  
ნება და საერო დღესასწაულსაც მა-

\* \* \*

ფინჩხა-ფუნჩხის გულისათვის  
 დასუნაგობ სხვის კარებად,  
 ილანძღები, ჭორიქანობ,  
 ის მიგაჩნის ნეტენებად,  
 დღეს ერთს დასწერ, ხვალ-მეორეს  
 ხან მას აქებ და ხან ამას,  
 ხელის ჭუჭყის გულისათვის  
 ცილს დასწამებ მკვიდრსა მმას...  
 მაგრამ ერთი ლირსებაც გაქვს,  
 რითაც დიდად შენ გვავალებ.  
 მუდამ ლაყბობ სხვა ენაზედ  
 და ჩვენს ენას არ იმყრალებ!..

\* \* \*

კრაიის ტყავში განვეულხარ,  
თუმც გულით ხარ შავი მგელი,  
ფეხებამდის იმოსები,  
მაგრამ გიჩანს კუდი გრძელი:  
ტიბიკონის მაგირად  
ლანძლვა-თრევას და ლალალებ  
და მშეიღობის სანაცვლოდა  
ხალხში შეფის და შურსა ჰებალებ..  
ყველას სწამებ ცბიერებას,  
თვით არ ამბობ ერთს მართალსა...  
აქ თუ მსჯავრსა გაუზრიბიხარ,  
იქ რას ეტყვი სამართალსა!?

—♦—  
፩፭፻, ክበተሬነዎ!  
(ሱዋርካልምና ቅዱንጥራቸው)  
የሰው ሰባሪውናው ስጋጌዎንታዊ. ፲፻፷፯

აღმ, ჩიტუნია!

(სააზალშილო ფანტაზია)

ერთ საირაკო ქვეყანაში, ცას  
და ხმელეთ შეუ მოლალურის ბუღდე  
სავით ჩამოკიდებულიყო ყინული  
შენობა. კვარ-წვიმისაგან შეზავებუ  
ლი და ქარ-ბჟექისაგან დაკოშიებული

ლი მხეტედ ელვარებდა, მთვარეზეც  
კი მიბნედილი ვარსკვლავით ბეჭ  
ტავდა. ქვეყანას თავზე დანათოდა  
ქვეყანა-კი მას ვერ ამჩნევდა, კაცთ  
გზის მაჩვენებელი იყო და წვრილ  
მანი თავ-მოყვავრებით გატაცებულ  
ადამიანი-კი აინუშიაც არ აგდებ  
და... ეს იყო თავ-შესაფარი უკვ

დავებისა, ბუნაგი ცვალებალობისა, ნავთ-საყუდარი ავ-კარგინობისა და ხელო-უქმნელი სავანე გულ-გრილის უმათო ვითარებისა. აქ იბადებოდა უმანკოება და იქვე სულსა ლევდა ტანჯულთა შეკვლა-კრულვით ბოლო მოლებული უიმედობა.

რებს ჰფუფუქებალნენენ და დამიანს ამზადებლნენ, ბერი კაცები ტყეში კუნძების მოსაკრელად წამოსულიყვნენ და პატარძლები ფიჩხის კონებს ჰკრავდნენ, რომ ბუხარში შეეჩიხვინებინათ და ნაპერშეკლების დანახვაზე და გულ-მხურვალედ შევეღ-

გაზიარებულობით ეს შენობა ყველა  
ლეგიონი იქარგებოდა, ზაფხულობით სი-  
ცხით ყვითლდებოდა, შემოღოვო-  
ბით მატრიათ იცრებლებოდა და ზამ-  
თრობით ნეტრარებით იყინებოდა.

მიგ არავინ სტანდობდა, მხოლოდ წელიწადში ერთხელ, და ისიც სანოვაგის და ოქბილეულობის სკიდვა-გასყიდვაში ერთი-მეორეს ეცილე-

მაშინ, როდესაც გათოშვილი მზე  
მხარს იცვლიდა და ყინვა-სიცივის  
შეუე უფრო განრისხდებოდა ხოლმე,  
რომ თავისი ძალა სავსებით გამოე-  
ჩინა და მით ცხოვრების მომნიჭებელ  
ქვეყნის მნათობს ვითომდა გამკლა-  
ვებოდა, ამ შენობაში მიღიოდა ერთი  
დახავსებული ბერი კაცი, აღვიძებდა  
სიღვანდაც გაჩენილს, ბროლის აკ-  
ვანში ჩაწოლილ ქორფას და უჩვე-  
ნებდა რა გზას ცხოვრებისას, საში-  
ნელის მწუხარებით უჩინარი სდებო-  
ვდა.

ბოდა, იყო ერთი გრიალი და ვაი-  
უშველებელი. თითქმის ყველა ბედ-  
ნიერსა ჰგავდა, მაგრამ არა, აქა-იქ  
მონანდნენ ღარიბ-ღატაკნიც, ფეხ-  
აკრებით მიეშურებოდნენ გაყინულ  
სადგომისაკენ და სხვის ბედნიერებას  
შურის-თვალით შესცემოდნენ.

დამზადდა ყველაფერი. გოზინაყის  
მომლოდინე ბავშვებს ტკბილ-  
ად მიეძინაო, ეტლების ხმა  
თითქმის მისწყდა კიდეც. მხოლოდ  
ღარიბები თხრავდნენ და კირვეული  
კოთა დაწიშმატიბით იწნებოდთ

ერთ ზამთარსაც განვიღება იკვანს ურწვევდა უცნაურ ჭაბუქს. ანგელოზები ნანას უგალობდენ, ლრუბელთა კონა თავს ევლებოდა და მნათობები მაღლა მაღლა წასულიყვნენ, რომ თავის ელვარებით უდრო უდროოთ არ გაათვალისწინოთ უანართო

କୁର୍ବାରୁ ଦେଖିଲୁ ଏହା ପାଇଁ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

დაბლა, ქვეყნალ-კი, ზამთრის სუს-  
სიანი ქარი დასისინებდა, თოვლის  
კორიანტელს აყენებდა, ქვეყნას თავს-  
ბრუს ასხავდა, რომ სიხარულით მიპ-  
გებებოდა დროთა ბრუნვის ცვალე-  
ბადობას.

— ადე, ჩიტუნია! მომაკედავის  
ხმით წამოიძახა ყინულის შენობაში  
მოსულმა ბერიკაცმა. ადე, გმირფა  
ძალი, მიხედე ქვეყნას. ოხ, რომ  
იცოდე როგორ გეგებებიან? გ  
ეს ხმა ყურმი ჩასწედა ბროლის

<sup>\*)</sup> თაფლ-წყალში ჩაყრილს პურს „აბრა-  
მინა“ ჰქონდ.

ნახილს, თორებ მორთულსა და მო-

როვილსა ვინ-და დაეძებს. აბა ლო-  
რის თავი რა არის, მაგრამ უნდა  
გაგიტუდეთ, მაგის განდევნაც-კი ჩვე-  
ნის სუფრიდამ მენანება ძეველის ჩვე-  
ნის სიყვარულითა. ნეტავი ამო-  
დენი ლორი მაინც არ იკვლო-  
დეს!.. იქმნება თქვენ გაიცინოთ კი-  
დეც, მაგრამ მაინც ვარცხა, რომ  
ლორის თავის მოძულებას და სუფრი-  
დენ განდევნასაც თავისი მნიშვნელო-  
ბა აქვთ არ არის უარის გამო.

თა ეცვა. მი უზდა დაივიზუალ, რომ  
ამ ღორის თავში უფრო ბევ-  
რი აზრია, ვიდრე... მაგრამ არ  
მიწოდ ისტორიანთა

କାନ୍ଦିର ପାଇଁ ଯାଏଇବୁବିଷାଳା  
ଶ୍ଵେତ ଗାଢ଼ିଲୁହାର, ବାରନ୍ଧର  
ଦାସିଲ ଲାଲ, ଯେ ଲାଲବୁଲୁହା ଫାର-  
ମନମାଦ୍ଵୟନ୍ତର କ୍ରିସ୍ତୀନ୍ଦରିଙ୍ଗିଲି ମା-  
ଲାଲବୁଲୁହାରିଲା, ମାଥିକ ଗାଗାରୁଳା, ରାତ୍ରିପା-  
ତ୍ରେଣ ଲାଲିଲା ତାଙ୍କୁ ବାରନ୍ଧର ବୁଦ୍ଧି  
ଲାଲବୁଲୁହା ଲାଲବୁଲୁହା-ମେତ୍ଯାରୁଳିଲା ରା-  
ତ୍ରେଣ କାନ୍ଦିର ପାଇଁ କାନ୍ଦିର ଏହି କାନ୍ଦିର  
କାନ୍ଦିର କାନ୍ଦିର କାନ୍ଦିର କାନ୍ଦିର

— ոչածն და საოჯახო დღესას թափառ  
დიდი ცვლილება დაეტყო უფრო  
დიდ-კაცობაში. პირველად იმ დიდ-  
კაცობამ შეაქცია ზურგი ძველ საე-  
როვნო ზნე-ჩვეულებას, ეს გადუდ-  
გა სახახლში მეკვლეობასა და მი-  
ლოცვასაც. ყოველივე ქართული ეთა-  
კილებათ, „გაუნათლებლობად“ მია-  
ჩნიათ. არა ვგონებ, რომ დიდ-კაცო-  
ბაში მეკვლეობა კიდევ იცოდნენ და  
ეს ჩვეულება თუ კიდევ მოი-  
პოვება სოფლებდ. რომელსამე  
დიდ-ოჯახში, უთუოდ იმ ოჯახს  
չერ არ მისდგომია გარეგანის განა-  
თლიბის სხივი. საკუთა ას არავან

— ახლწლის მიგებებაც ამ ახალ ხალ-  
გურებში შემოილეს, აქ ეგებებიან  
მომზვალს ბედს, მხიარულობენ, ნა-  
დიმობენ, მუსიკობენ —

Французские романсы вамъ поютъ  
И верхнія выводятъ нотки,  
Къ военнымъ людямъ танъ и льнутъ,  
А потому что патріотки!..

რასაკირველია, უფლად შეუძ-  
ლებელია აბრამიანი დაიჭირო ხელ-  
ში და ასეთს განათლებულს გვაძეს  
მიულოცო. მეც ღმერთმა დამისსნას  
ამ მოვალეობისაგან!..

Plakas

